

พลวัตการเปลี่ยนแปลงในเศรษฐกิจและภูมิรัฐศาสตร์โลก

William S. Cohen

ก่อนที่ผมจะเริ่มชีวิตการเมืองในฐานะสมาชิกสภาองเกรสของสหรัฐอเมริกา ผมเคยเป็นผู้ว่าการรัฐเมน ซึ่งเป็นรัฐเล็กๆ ที่มีพลเมืองเพียงแค่ 32,000 คน แต่แล้วในปี ค.ศ. 1972 ผมก็เริ่มเดินทางเป็นระยะทางกว่า 700 ไมล์ เพื่อหาเสียงไปทั่วรัฐเมน เป็นช่วงเวลาที่ผมได้เรียนรู้ปัญหาของประชาชนในพื้นที่อย่างแท้จริง ผมไปขออาศัยค้างคืนในบ้านของประชาชนไม่ซ้ำครอบครัวกันแทบจะทุกคืน เพื่อเรียนรู้ปัญหาที่แท้จริงของพวกเขา และเพื่อหาทางแก้ไขปัญหามาให้พวกเขา ถ้าผมได้เป็นสมาชิกสภาองเกรส และนี่คือเรื่องราวการเดินทางจากการเป็นนายกเทศมนตรีของรัฐเล็กๆ มาเป็นผู้แทนของประชาชนอยู่ที่เมืองหลวงของประเทศ ที่วอชิงตัน ดีซี

จากการศึกษาเรื่องพลวัตการเปลี่ยนแปลงในเศรษฐกิจและภูมิรัฐศาสตร์โลก ทำให้ผมทราบว่าจะปัจจัยที่จะทำให้การลงทุน หรือเงินทุนไหลเข้าสู่ประเทศใดประเทศหนึ่งนั้นมาจาก 3 องค์ประกอบหลัก คือ

1. ความมีเสถียรภาพ และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน (Stability and Security) แน่นอนว่าผู้ลงทุนทุกคนต่างมุ่งหวังว่า การลงทุนหรือเงินลงทุนของเขาจะอยู่ในสถานะที่ปลอดภัย ไม่สูญหายไปเนื่องจากความไม่มีเสถียรภาพทางการเมืองหรือเศรษฐกิจ และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

2. ความมีอิสระ และกลไกตลาดเสรี (Free Mind and Free Market) นักลงทุนเชื่อว่าการแข่งขันเสรีภายใต้กรอบการแข่งขันที่เป็นธรรม เป็นสภาวะการณ์ที่เอื้อให้เกิดการลงทุนมากที่สุด และกลไกตลาดเสรีนี้ยังจะทำให้เกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ดีที่สุดออกมาขายอีกด้วย

3. หลักกฎหมายที่เอื้อให้เกิดการแข่งขัน (Rules of Law) หลักกฎหมายที่เอื้อให้เกิดความโปร่งใส (Transparency), ความซื่อสัตย์ (Honesty) และสามารถตรวจสอบได้ (Accountability) จะเป็นกลไกสำคัญที่ดึงดูดให้นักลงทุนจากต่างประเทศเข้ามาลงทุนในประเทศ ในขณะที่การคอร์รัปชันจะเป็นตัวทำให้การลงทุนไหลออกนอกประเทศในด้านนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกานั้นเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทอย่างมาก เทคโนโลยีทำให้โลกเล็กลง การเดินทางข้ามมหาสมุทรเกิดขึ้นได้อย่างง่ายดายและรวดเร็ว ประเทศต่างๆ มีความเชื่อมโยงกันมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ในทางการเมืองการตัดสินใจต้องเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ดังนั้นระบบข่าวสารข้อมูลที่มีคุณภาพจึงมีความจำเป็นอย่างมาก แต่สิ่งที่สำคัญยิ่งกว่าปริมาณข่าวสารข้อมูลจำนวนมาก คือความถูกต้องของข่าวสารข้อมูลนั่นเอง

เหตุการณ์ 11 กันยายน วันที่ตึกแฝด World Trade Center และอาคารเพนตากอนถูกถล่มโดยผู้ก่อการร้ายนั้น ทำให้ประชาชนอเมริกันเกิดความกลัว และความหวาดระแวงขึ้นอย่างมาก ความเชื่อมั่นของคนอเมริกันที่เชื่อว่าประเทศของเขาเป็นสุดยอดมหาอำนาจ (Super

Power) ของโลกทั้งทางการเมือง การทหาร และทางเศรษฐกิจถูกสั่นคลอน คำถามที่ตามมาอีกมากมายคือ เหตุการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นได้อย่างไร จะเกิดเหตุการณ์เช่นนี้ขึ้นอีกหรือไม่ และจะป้องกันเหตุการณ์เช่นนี้ได้อย่างไร ผมเชื่อว่าที่เกิดเหตุเช่นนี้ เนื่องจากอเมริกาชะล่าใจเกินไปว่าตนเองเป็นประเทศมหาอำนาจ มีมิตรประเทศจำนวนมาก เป็นประเทศที่เน้นสร้างสันติภาพและเสรีภาพให้กับโลก ทำให้อเมริกาขาดมาตรการป้องกัน หรือการเปิดเสรีเกี่ยวกับการเข้าเมืองของชาวต่างชาติมากเกินไป โดยลืมคำนึงว่ายังมีอีกหลายประเทศในโลกที่ยังมีลัทธิความเชื่อที่แตกต่างจากอเมริกาอย่างสิ้นเชิงอยู่อีกเป็นจำนวนมาก อเมริกาเคยมั่นใจว่าตนเองมีเทคโนโลยีการป้องกันตนเองที่สูงกว่า มีระบบคอมพิวเตอร์ ระบบการสื่อสารที่ทันสมัย แต่ลืมไปว่าฝ่ายตรงข้ามก็มีการพัฒนาตนเองมากขึ้นเช่นเดียวกัน

การโต้แย้งทางแนวความคิดอันหนึ่งที่เป็นประเด็นน่าสนใจมากระหว่าง Fukiyama และ Huntington โดย Fukiyama เชื่อว่า ในภาวะปัจจุบันที่ระบบคอมมิวนิสต์ล่มสลายไปแล้ว ประชาธิปไตยเบ่งบาน และระบบทุนนิยมแผ่กระจายออกไปทั่วโลก โดยเฉพาะในยุโรป กลุ่ม NATO ขยายตัวอย่างรวดเร็วจากสมาชิกจำนวน 16 ประเทศเป็น 19 ประเทศ ประเทศที่เคยปกครองโดยระบบเผด็จการกลายเป็นประเทศประชาธิปไตย ที่มีระบบทุนนิยมเสรีมากขึ้น โดยจะเห็นได้ชัดเจนในประเทศกลุ่มอเมริกาใต้ ดังนั้นต่อไปโลกจะสงบสุขมากขึ้น ในขณะที่ Huntington คิดว่าคำกล่าวนี้อาจจะผิดก็ได้ เพราะยังคงมีความแตกต่างอีกมากมาย โดยเฉพาะในด้านลัทธิความเชื่อและศาสนา ผมเชื่อว่าความคิดของทั้งคู่ถูกต้อง ขึ้นกับว่าเราพิจารณาจากกลุ่มประเทศใด ในสถานการณ์ใด

สำหรับการวิเคราะห์โดยใช้ภูมิรัฐศาสตร์โลกนั้น 3 ปัจจัยที่สำคัญซึ่งทำให้เกิดแรงขับเคลื่อนเหตุการณ์ต่างๆ ในโลกมีดังต่อไปนี้

1. Shaping หรือการปรับสภาพแวดล้อมต่างๆ ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองให้เหมาะสมเพื่อให้เกิดการลงทุน และการขยายตัวทางเศรษฐกิจ

2. Response หรือการตอบโต้ ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อมีปัญหา ความขัดแย้งต่างๆ เกิดขึ้นในโลก โดยประเทศจะมีการตอบโต้กลับอย่างไรนั้น ขึ้นกับบริบทของคู่กรณีที่เกิดปัญหา โดยส่วนใหญ่แล้วเราอาจกล่าวได้ว่าการตอบโต้จะมีการปรับตัวอยู่ตลอดเวลา (Flexible)

3. Prepare หรือการเตรียมพร้อมสำหรับเหตุการณ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต โดยแต่ละประเทศควรมีการพัฒนาเทคโนโลยีต่างๆ เพื่อรับมือกับปัญหา หรือการเปลี่ยนแปลงที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต โดยแต่ละประเทศควรมีการทำแบบจำลองคาดการณ์ถึงสภาวะการณ์ต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้หลายๆ รูปแบบในช่วง 5 - 10 ปีข้างหน้าโดยมาตรการที่ประเทศควรใช้เตรียมความพร้อมอยู่เสมอ 3 มาตรการ ได้แก่

1. Deter หรือการคานอำนาจซึ่งกันและกัน เช่นในอดีตระหว่างสหรัฐอเมริกา และสหภาพโซเวียตที่มีการใช้ปริมาณอาวุธนิวเคลียร์เพื่อการคานอำนาจซึ่งกันและกัน แต่ปัจจุบันการคานอำนาจเช่นนี้อาจไม่ได้ผล เนื่องจากศัตรูของอเมริกาคือผู้ก่อการร้ายซึ่งไม่มีรูปแบบ การคานอำนาจจะทำได้เฉพาะระหว่างรัฐกับรัฐมากกว่า

2. Defeat หรือการปราบให้คู่กรณียอมแพ้ เช่น การเข้าไปปลดปล่อยอิรักเพื่อให้เกิดระบบเสรีนิยมในประเทศอิรัก และลดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นจากการสะสมอาวุธร้ายแรง ซึ่งเป็นภัยคุกคามโลกในอนาคต หรือการที่เข้าไปปราบปรามลัทธิก่อการร้ายในประเทศอัฟกานิสถาน เพื่อความสงบสุขแก่ส่วนรวม

3. Defense หรือการป้องกันตนเอง การเตรียมความพร้อมของกองทัพอยู่เสมอ และโดยเฉพาะการอบรมให้คนในประเทศมีความพร้อม ทราบบทบาทหน้าที่ของตนเองอยู่เสมอต่อภาวะฉุกเฉินที่อาจเกิดขึ้น เช่น การป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อแอนแทรกซ์ เชื้อไข้ทรพิษ เชื้ออีโบล่า หรือแม้แต่ SARs ที่คุกคามประเทศต่างๆ อย่างรวดเร็ว และรุนแรง โดยเฉพาะในโลกยุคโลกาภิวัตน์ที่ทุกประเทศและทุกระบบเศรษฐกิจมีความเชื่อมโยงกันอย่างแนบแน่นเช่นทุกวันนี้